

**ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«МІЖНАРОДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БІЗНЕСУ І ПРАВА»**

Вченою радою ЗВО «Міжнародний
університет бізнесу і права»
„30” березня 2024 р.
Протокол № 8

ЗАТВЕРДЖУЮ:
Ректор ЗВО «Міжнародний університет
бізнесу і права»
професор Ненько С.І.
„30” березня 2024 р.

**ПРОГРАМА
ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
ДО ЗВО «МІЖНАРОДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІЗНЕСУ І ПРАВА»
В 2024 РОЦІ ДЛЯ ЗДОБУТТЯ СТУПЕНЮ «ДОКТОР ФІЛОСОФІЇ»
ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ 051 ЕКОНОМІКА**

ХЕРСОН-МИКОЛАЇВ 2024

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Побудова національної системи освіти України передбачає новий підхід до професійної підготовки майбутніх фахівців, основним критерієм якої виступає рівень компетентності, раціональне поєднання їх теоретичних знань з умінням застосовувати їх на практиці.

Метою фахового вступного випробування є виявлення рівня та якості підготовки вступників, визначення рівня сформованості у них економічного світогляду, комплексна оцінка стану готовності вступників до подальшого навчання і проведення наукових досліджень з економіки на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти.

Програма містить вимоги щодо рівня сформованості компетентностей вступника, зміст навчального матеріалу, що виноситься на вступне випробування, перелік питань, критерії оцінювання відповідей, рекомендовану джерельну базу.

Порядок організації та проведення прийому на навчання до аспірантури за ступенем доктора філософії до ЗВО «МУБіП» регламентуються Правилами прийому до аспірантури для здобуття ступеня доктора філософії ЗВО «МУБіП» у 2024 році, що розроблені приймальною комісією університету і складені відповідно до вимог чинного законодавства України, зокрема, Закону України «Про вищу освіту» (№1556-VII від 01.07.2014 р.), постанови Кабінету України «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)» (№261 від 23.03.2016 р.) та Порядку прийому на навчання до закладів вищої освіти в 2024 році.

Програму фахового іспиту складено на основі наступних нормативно-правових документів:

1. Стандарт вищої освіти України третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти ступеня «доктора філософії» галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки спеціальність 051 Економіка. Затверджено та введено в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 10.05.2022 р. № 424.

2. Положення про приймальну комісію закладу вищої освіти «Міжнародний університет бізнесу і права» затвердженого та введеного в дію наказом ректора від 2024 року.

На фахове вступне випробування виносяться питання з навчальних дисциплін, що охоплюють ключові розділи професійно-орієнтованої підготовки фахівців з економіки, знання яких необхідні для опанування змісту програми доктора філософії:

- 1 Економічна теорія
- 2 Мікроекономіка
- 3 Макроекономіка. Національна економіка
- 4 Економіка підприємства
- 5 Міжнародна економіка

У процесі відповіді вступник має показати свою готовність до продовження освіти в аспірантурі.

Організація фахового вступного випробування здійснюється відповідно до Положення про приймальну комісію закладу вищої освіти «Міжнародний університет бізнесу і права».

Результати фахового вступного випробування використовуватимуться під час

формування рейтингового списку та конкурсного відбору вступників у межах ліцензованого обсягу.

Вступне випробування проводяться згідно з розкладом, складеним приймальною комісією закладу вищої освіти «Міжнародний університет бізнесу і права».

ВИМОГИ ЩОДО РІВНЯ СФОРМОВАНOSTІ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ВСТУПНИКА

Вступник має продемонструвати здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в економічній сфері, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки.

Загальні компетентності:

- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- Здатність працювати в міжнародному контексті.
- Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- Здатність розв'язувати комплексні проблеми економіки на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.

Спеціальні (фахові) компетентності:

- Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання в економіці та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з економіки та суміжних галузей.
- Здатність усно і письмово презентувати та обговорювати результати наукових досліджень та/або інноваційних розробок українською та англійською мовами.
- Здатність використовувати сучасні методології, методи та інструменти емпіричних і теоретичних досліджень у сфері економіки, методи комп'ютерного моделювання, сучасні цифрові технології, бази даних та інші електронні ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення у науковій та науково-педагогічній діяльності.
- Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у закладах вищої освіти.
- Здатність виявляти, поглиблено аналізувати та вирішувати проблеми дослідницького характеру у сфері економіки з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень, у тому числі з питань європейської та євроатлантичної інтеграції.
- Здатність обґрунтовувати та готувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей розвитку соціально-економічних систем і процесів із застосуванням математичних методів та моделей.
- Здатність ініціювати, розробляти і реалізовувати комплексні наукові проєкти в економіці та дотичні до неї міждисциплінарні підходи, проявляти лідерство та відповідальність при їх реалізації; комерціалізувати результати наукових досліджень та забезпечувати дотримання прав інтелектуальної власності.

Програмні результати навчання:

– Мати передові концептуальні та методологічні знання з економіки, управління соціально-економічними системами і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення фундаментальних і прикладних досліджень на рівні світових досягнень з відповідного напрямку.

– Глибоко розуміти базові (фундаментальні) принципи та методи економічних наук, а також методологію наукових досліджень, створювати нові знання у сфері економіки з метою досягнення економічного та соціального розвитку в умовах глобалізації.

– Розробляти та досліджувати фундаментальні та прикладні моделі соціально-економічних процесів і систем, ефективно використовувати їх для отримання нових знань та/або створення інноваційних продуктів у економіці та дотичних міждисциплінарних напрямках.

– Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, зокрема, статистичні методи аналізу великих масивів даних та/або складної структури, спеціалізоване програмне забезпечення та інформаційні системи.

– Пропонувати нові рішення, розробляти та наукові проєкти, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язувати значущі і фундаментальні та прикладні проблеми економічної науки з врахуванням соціальних, економічних, екологічних та правових аспектів; забезпечувати комерціалізацію результатів наукових досліджень та дотримання прав інтелектуальної власності.

– Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, теоретичні та практичні проблеми економіки державною та іноземною мовами, кваліфіковано відображати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних наукових виданнях.

– Застосовувати інноваційні науково-педагогічні технології, формулювати зміст, цілі навчання, способи їх досягнення, форми контролю, нести відповідальність за ефективність освітнього процесу з дотриманням норм академічної етики та доброчесності.

– Планувати і виконувати емпіричні та/або теоретичні дослідження у сфері економіки та з дотичних міждисциплінарних напрямів, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми.

– Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, результати теоретичного аналізу, емпіричних досліджень і математичного та/або комп'ютерного моделювання, наявні літературні дані.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Економічна теорія та мікроекономіка

Предмет і функції економічної науки. Рівні економічного аналізу: мікроекономіка, макроекономіка, мезоекономіка, мегаекономіка. Проблема обмеженості ресурсів і необхідності вибору. Межа виробничих можливостей (крива трансформації). Альтернативна вартість. Економічна ефективність.

Загальнонаукові методи економічного аналізу. Граничний аналіз. Економічні показники. Номінальні і реальні змінні. Поняття нормативної і позитивної економіки.

Попит і закон попиту. Аналіз змін попиту та величини попиту. Нецінові визначники попиту. Суть та види еластичності попиту. Цінова еластичність попиту і загальний виторг виробника. Економічна інтерпретація значень коефіцієнтів різних видів еластичності попиту.

Пропозиція і закон пропозиції. Аналіз змін пропозиції та величини пропозиції. Нецінові визначники пропозиції. Цінова еластичність пропозиції.

Ринкова рівновага. Визначення рівноважної ціни та рівноважної кількості товару. Надлишок виробника і надлишок споживача. Вплив змін попиту й пропозиції на рівноважну ціну та рівноважну кількість товару на ринку.

Прямий і непрямий вплив держави на ринкову рівновагу. Наслідки запровадження максимальних і мінімальних цін. Аналіз впливу непрямих податків, дотацій і субсидій на ринкове становище покупців і продавців. Чисті втрати суспільства.

Корисність в економічній науці і проблема її виміру. Функція корисності.

Сукупна і гранична корисність. Закон спадної граничної корисності блага.

Сутність раціонального вибору споживача. Поняття «рівноваги споживача».

Правило рівноваги споживача за умови споживання набору благ.

Криві байдужості (індиферентності) та їх властивості. Коефіцієнт граничної норми заміни (заміщення) благ. Карта кривих байдужості.

Бюджетне обмеження та можливості споживача. Рівновага споживача з позицій порядкового (ординалістського) підходу. Реакція споживача на зміну цін товарів і доходу споживача. Модель (крива) «дохід – споживання». Модель (крива) «ціна – споживання».

Параметри функціонування підприємства як мікроекономічної моделі. Суть виробництва. Технологія виробництва. Поняття і параметри виробничої функції. Виробнича функція з одним змінним фактором. Закон спадної граничної продуктивності змінного фактора виробництва. Сукупний, середній та граничний продукт, їх взаємозв'язки. Стадії виробництва.

Виробнича функція з двома змінними факторами. Крива виробничої байдужості (ізокванта): поняття і властивості. Лінія однакових витрат виробництва (ізокоста). Правило рівноваги виробника.

Економічний і бухгалтерський підходи до визначення витрат виробництва. Явні і неявні витрати виробництва. Економічний, бухгалтерський і нормальний прибуток.

Постійні, змінні, сукупні витрати виробництва. Середні і граничні витрати виробництва у короткостроковому і довгостроковому періодах.

Постійний, зростаючий та спадний ефекти масштабу виробництва. Сутність ринкової структури. Види ринкових структур.

Суть, ознаки та умови функціонування ринку досконалої конкуренції.

Ефективність ринку досконалої конкуренції. Умови рівноваги фірми-досконалого конкурента у довгостроковому і короткостроковому періодах.

Характерні ознаки ринкової структури чистої монополії. Види монополій. Порівняльна оцінка конкурентного та монопольного ринків. Суспільні втрати від діяльності монополіста. Умови рівноваги монополіста у довгостроковому і короткостроковому періодах.

Характерні ознаки ринкової структури монополістичної конкуренції.

Нецінова конкуренція в умовах монополістичної конкуренції. Умови рівноваги виробника у довгостроковому і короткостроковому періодах. Ефективність монополістичної конкуренції. Особливості організації олігопольного ринку. Види олігополій. Економічні наслідки олігополії.

Макроекономіка

Основні показники системи національних рахунків та методи їх визначення: Валовий внутрішній продукт (ВВП), Валовий національний продукт (ВНП), Чистий внутрішній продукт (ЧВП), Національний дохід (НД). Три методи обчислення ВВП.

Індекси ЦІН та їх види Індекс споживчих цін (ІСЦ). Номінальний та реальний ВВП. Дефлятор ВВП Зведення номінального до реального ВВП. Інфлювання і дефлювання. Кейнсіанські функції споживання і заощадження. Гранична схильність до споживання та до заощадження Середня схильність до споживання і до заощадження. Чинники споживання та заощадження.

Суть та види Інвестицій (валові і чисті; реальні і фінансові; короткострокові та довгострокові; прямі і портфельні; венчурні і безризикові). Автономні і похідні (індуковані) інвестиції.

Мультиплікатор інвестицій. Сукупні видатки Рівноважний рівень ВВП. Кейнсіанський хрест. Мультиплікатор видатків. Мультиплікатор податків. Інфляційний і рецесійний розриви.

Сукупний попит: суть та структура. Цінові та нецінові чинники впливу на сукупний попит Крива сукупного попиту та її переміщення.

Сукупна пропозиція: суть та чинники впливу. Крива сукупної пропозиції та її переміщення. Сукупна пропозиція в короткостроковому та довгостроковому періодах.

Рівновага сукупного попиту та сукупної пропозиції в короткостроковому та довгостроковому періодах.

Макроекономічна нестабільність. Діловий цикл та його фази (спад, дно, піднесення, вершина). Причини економічних коливань Малі, середні та довгі цикли.

Інфляція: суть, причини виникнення, види та соціально-економічні наслідки Рівень та темп інфляції. Антиінфляційна політика: суть та види (активна, пасивна).

Безробіття та його види (структурне, фрикційне, циклічне). Природна норма безробіття. Рівень безробіття.

Грошовий ринок та його агрегати. Попит на гроші. Пропозиція грошей Простий депозитний мультиплікатор. Рівновага на грошовому ринку

Монетарна політика: суть, цілі та види (політика «дорогих» і «дешевих» грошей).

Фіскальна політика: суть, види (дискреційна та недискреційна). Крива Лаффера.

Економічне зростання: суть та типи (екстенсивний та інтенсивний). Фактори економічного зростання. Людські ресурси та людський розвиток. Сталий людський розвиток. Складові індексу людського розвитку

Соціальна економіка та політика. Об'єкти та суб'єкти соціальної політики. Види та інструменти соціальної політики. Державні соціальні стандарти (прожитковий мінімум, мінімальна заробітна плата, мінімальна пенсія).

Економіка підприємства

Підприємство як суб'єкт господарювання: сутність та напрями діяльності (маркетингова, управлінська, фінансово-економічна, виробнича, обліково-контрольна, інноваційна).

Види підприємств (за метою і характером діяльності: комерційні та некомерційні, за формою власності: приватні, колективні, комунальні, державні, змішані; за національною належністю капіталу: національні, з іноземними інвестиціями, іноземні, змішані, за масштабами діяльності: великі, середні та малі) та їх об'єднань (асоціація, кооперація, консорціум, концерн, картель, трест, промислово-фінансові групи, холдинги).

Середовище господарювання підприємства: внутрішнє (мікросередовище), проміжне (мезосередовище) та зовнішнє (макросередовище).

Структура та управління підприємством. Функції (планування, організація, мотивація, контроль) та методи управління підприємством (організаційні, економічні та соціально-психологічні).

Типи організаційних структур управління підприємствами (лінійна, функціональна, лінійно-функціональна, матрична та дивізіональна).

Поняття виробничої структури та соціальної інфраструктури підприємства. Техніко-технологічна база підприємства та суспільні форми організації виробництва (концентрація, спеціалізація, кооперування, комбінування, конверсія і диверсифікація).

Планування: сутність та різновиди планів підприємства.

Стратегічне, тактичне і оперативне планування: сутність та часові межі.

Бізнес-план: визначення та його розділи (резюме; опис продукції (послуг);

маркетинг-план, виробничий план, організаційний план; фінансовий план; оцінка ризиків).

Ресурсне забезпечення діяльності підприємства. Основний капітал (необоротні матеріальні активи): сутність, видова структура, знос, амортизація, фондівдача, фондомісткість та фондоозброєність.

Оборотний капітал (оборотні активи): сутність, видова структура, коефіцієнт оборотності та тривалість одного обороту.

Нематеріальні ресурси та нематеріальні активи: сутність, види та амортизація.

Інновації: сутність, різновиди та інноваційний процес.

Витрати та результати діяльності підприємства. Собівартість продукції та кошторис витрат (матеріальні витрати, витрати на оплату праці, відрахування на соціальні заходи, амортизація, інші операційні витрати).

Ціна на продукцію (послуги): сутність та функції (обліково-вимірювальна, розподільча та стимулююча). Різновиди цін (договірні, вільні, регульовані; роздрібні та оптові).

Дохід та прибуток підприємства (валовий та чистий). Ефект та ефективність діяльності підприємства: сутність та відмінності. Персонал підприємства, категорії персоналу. Мотивація персоналу: сутність та методи (економічні і неекономічні).

Сутність заробітної плати як соціально-економічної категорії. Номінальна і реальна заробітна плата. Форми оплати праці. Соціально-трудові відносини на підприємстві: сутність поняття. Суб'єкти соціально-трудових відносин: держава, роботодавці та наймані працівники.

Міжнародна економіка

Міжнародна економічна система: сутність та її елементи. Міжнародний поділ праці.

Міжнародні економічні відносини, суб'єкти, об'єкти та структурні рівні (підприємства, міждержавний, регіональний, світовий) міжнародних економічних відносин.

Форми міжнародних економічних відносин. Міжнародна торгівля товарами, міжнародна торгівля послугами, міжнародний рух капіталу, міжнародна міграція робочої сили, міжнародне науково-технічне співробітництво, міжнародні валютно-фінансові та кредитні відносини, міжнародна економічна інтеграція.

Міжнародна торгівля товарами та послугами. Теорії міжнародної торгівлі (докласичні теорії міжнародної торгівлі, класичні, неокласичні та альтернативні).

Форми, методи та показники міжнародної торгівлі товарами. Поняття та форми міжнародної торгівлі: традиційна (експорт та імпорт),

компенсаційна (зустрічні закупівлі, бартерна торгівля, зворотні закупівлі, промислові компенсаційні угоди), торгівля за кооперацією; торгівля в режимі найбільшого сприяння, преференційна, дискримінаційна.

Методи міжнародної торгівлі товарами. Міжнародна торгівля на підставі прямих зв'язків між контрагентами та через організовані товарні ринки (біржі, аукціони).

Показники міжнародної торгівлі: 1) обсягові (зовнішньоторговельний оборот; генеральна торгівля; індекс фізичного обсягу зовнішньої торгівлі); 2) результативні (сальдо торговельного балансу; сальдо балансу поточних операцій; індекс стану торговельного балансу; індекс концентрації експорту; коефіцієнт імпортової залежності країни; індекс «умов торгівлі»); 3) інтенсивності (обсяги експорту, імпорту на душу населення; експортна квота; імпортна квота; зовнішньоторговельна квота; інтенсивність внутрішньогалузевого обміну); 4) економічної ефективності (ефективність зовнішньої торгівлі, коефіцієнт ефективності експорту країни).

Регулювання міжнародної торгівлі товарами та послугами: тарифні та нетарифні інструменти торговельної політики. Макроекономічні ефекти застосування тарифних і нетарифних методів для малої та великої економіки.

Види послуг у міжнародній торгівлі за класифікацією СОР (ГАТС).

Міжнародний рух капіталу. Форми і чинники міжнародного руху капіталу. Прямі іноземні інвестиції: сутність та форми. Портфельні інвестиції: сутність та інструменти міжнародного портфельного інвестування. Види інвестиційних операцій з цінними паперами (інструменти участі в капіталі, боргові цінні папери).

Міжнародний інвестиційний ринок: сутність, специфіка, структура.

Міжнародний ринок акцій. Міжнародний ринок облігацій. Ринок похідних інструментів (форвардні та ф'ючерсні контракти, опціони та свопи).

Інвестиційна привабливість та система показників, що її характеризують. Інвестиційний клімат країни: поняття та головні складові. Інвестиційна привабливість та інвестиційний клімат України.

Форми та методи міжнародно-правового регулювання інвестиційної діяльності: захист інвестицій, державні гарантії, адміністративна і дипломатична підтримка, страхування інвестицій, уникнення подвійного оподаткування.

Інституційне регулювання інвестиційної діяльності. Міжнародна трудова міграція. Світовий ринок праці. Поняття міжнародної міграції робочої сили. Зовнішня і внутрішня міграція робочої сили; міжнародна міграція робочої сили: еміграція, імміграція, реїміграція.

Основні причини, напрямки та закономірності міжнародної міграції робочої сили. Міжнародні центри тяжіння робочої сили. Країни походження трудової міграції. Соціально-економічні наслідки міжнародної міграції робочої сили: країни-реципієнти, країни-донори.

Світовий ринок праці: сутність та специфіка, функції та сегменти. Географічна та галузева структура світового ринку праці. Поняття та форми неформальної зайнятості у світовому ринку праці. Регулювання міжнародної міграції праці: рівні (національні, міжнародний), методи (економічні, адміністративні, інституційні). Міжнародна організація праці в глобальній системі регулювання трудової міграції Україна в міжнародних міграційних процесах: наслідки, переваги та загрози. Головні чинники еміграції та країни-реципієнти робочої сили з України.

Міжнародне науково-технічне співробітництво. Сутність технологій і міжнародного технологічного трансферу. Форми передачі та захисту технологій.

Способи комерційного і некомерційного міжнародного трансферу технологій.

Інституційне регулювання світового ринку технологій: Угода з торговельних аспектів прав інтелектуальної власності СОТ (ТРИПС), комітет з передачі технології Конференції ООН з торгівлі та розвитку (ЮНКТАД),

Всесвітня організація інтелектуальної власності (ВОІВ).

Пріоритетні напрями розвитку міжнародного технологічного обміну для України.

Міжнародні валютно-фінансові та кредитні відносини. Валюта: поняття, типи та види. Резервні валюти. Валютний курс та валютне котирування. Фактори впливу на валютний курс. Валютні режими. Паритет купівельної спроможності валют. Валютна система. Типи валютних систем: національна, регіональна (міжнародна), світова. Еволюція світової валютної системи. Європейська валютна система.

Світовий валютний ринок: сутність, функції, структура, суб'єкти Поняття та види валютних операцій (поточні, валютні операції, пов'язані з рухом капіталу, відкриття та ведення валютних рахунків, неторгові операції, операції із залучення та розміщення валютних коштів, конверсійні операції (угоди з негайною поставкою, строкові (форвардні, ф'ючерсні, опціони з валютою)), свопи, валютний арбітраж).

Валютне регулювання, його види. Валютна політика та її інструменти (валютна інтервенція, валютний демпінг, дисконтна політика, девальвація та ревальвація, валютні обмеження).

Міжнародний кредит: поняття, функції та форми. Зовнішній борг. Види та показники зовнішнього боргу. Методи та інструменти управління зовнішнім боргом. Інституційне регулювання міжнародних кредитних відносин: МВФ, група Світового банку, Лондонський та Паризький клуби кредиторів.

Міжнародні розрахунки: поняття, форми (документарні (акредитив, інкасо), недокументарні (аванс, платіж на відкритий рахунок, банківський переказ, розрахунки з

використанням чеків, векселів, пластикових карток, консигнація) та типи (національною валютою, міжнародною колективною валютою, золотом, клірингові розрахунки). Валютний кліринг: поняття, причини використання, види (за обсягом операцій, за волевиявленням сторін, за способом регулювання сальдо).

Міжнародна економічна інтеграція. Типи міжнародної економічної інтеграції: преференційна зона торгівлі, зона вільної торгівлі, митний союз, спільний ринок, економічний союз, повна економічна інтеграція. Зона вільної торгівлі України з ЄС як поглиблена та всеохоплююча. Економічні ефекти міжнародної економічної інтеграції. Статичні (створення торгівлі, відхилення торгівлі) та динамічні ефекти (вигоди від спеціалізації, ефекту масштабу; зростання добробуту; поліпшення платіжного та торговельного балансів; розвиток структури торгівлі; залучення інвестицій тощо).

ПИТАННЯ ДО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

1. Предмет і функції економічної науки. Рівні економічного аналізу: мікроекономіка, макроекономіка, мезоекономіка, мегаекономіка.
2. Загальнонаукові методи економічного аналізу. Поняття нормативної і позитивної економіки.
3. Потреби та інтереси; їх класифікація і взаємозв'язок. Мотиви господарської діяльності. Всезагальний закон зростання потреб.
4. Економічні ресурси і фактори виробництва. Рідкісний (обмежений) характер виробничих ресурсів. Альтернативний характер використання ресурсів.
5. Виробництво – основа задоволення потреб. Виробничі можливості. Крива виробничих можливостей.
6. Поняття про власність. Правовий та економічний зміст власності. Права власності та відносини власності.
7. Основні форми власності. Регулювання прав приватної власності. Становлення системи власності в Україні. Еволюція відносин власності. Інтелектуальна власність.
8. Періодизація суспільного розвитку.
9. Основні проблеми економічної організації суспільства та типи економічних систем.
10. Попит і закон попиту. Аналіз змін попиту та величини попиту. Нецінові визначники попиту.
11. Суть та види еластичності попиту. Цінова еластичність попиту і загальний виторг виробника.
12. Пропозиція і закон пропозиції. Аналіз змін пропозиції та величини пропозиції. Нецінові визначники пропозиції. Цінова еластичність пропозиції.
13. Ринкова рівновага. Визначення рівноважної ціни та рівноважної кількості товару.
14. Корисність в економічній науці і проблема її виміру. Функція корисності. Сукупна і гранична корисність. Закон спадної граничної корисності блага.
15. Сутність раціонального вибору споживача. Поняття «рівноваги споживача». Правило рівноваги споживача за умови споживання набору благ.
16. Криві байдужості (індиферентності) та їх властивості. Коефіцієнт граничної норми заміни (заміщення) благ. Карта кривих байдужості.
17. Бюджетне обмеження та можливості споживача. Рівновага споживача з

позицій порядкового (ординалістського) підходу. Реакція споживача на зміну цін товарів і доходу споживача.

18. Параметри функціонування підприємства як мікроекономічної моделі. Суть виробництва. Технологія виробництва.

19. Крива виробничої байдужості (ізокванта): поняття і властивості. Лінія однакових витрат виробництва (ізокоста). Правило рівноваги виробника.

20. Економічний і бухгалтерський підходи до визначення витрат виробництва. Явні і неявні витрати виробництва Економічний, бухгалтерський і нормальний прибуток.

21. Постійні, змінні, сукупні витрати виробництва. Середні і граничні витрати виробництва у короткостроковому і довгостроковому періодах.

22. Постійний, зростаючий та спадний ефекти масштабу виробництва.

23. Сутність ринкової структури. Види ринкових структур.

24. Суть, ознаки та умови функціонування ринку досконалої конкуренції.

25. Характерні ознаки ринкової структури чистої монополії. Види монополій. Порівняльна оцінка конкурентного та монопольного ринків. Суспільні втрати від діяльності монополіста.

26. Характерні ознаки ринкової структури монополістичної конкуренції. Нецінова конкуренція в умовах монополістичної конкуренції.

27. Особливості організації олігопольного ринку. Види олігополій. Економічні наслідки олігополії.

28. Основні показники системи національних рахунків та методи їх визначення.

29. Індeksi цін та їх види. Індекс споживчих цін (ІСЦ). Номінальний та реальний ВВП. Дефлятор ВВП.

30. Кейнсіанські функції споживання і заощадження. Гранична схильність до споживання та до заощадження Середня схильність до споживання і до заощадження. Чинники споживання та заощадження.

31. Суть та види інвестицій. Мультиплікатор інвестицій.

32. Сукупні видатки Рівноважний рівень ВВП. Кейнсіанський хрест. Мультиплікатор видатків. Мультиплікатор податків. Інфляційний і рецесійний розриви.

33. Сукупний попит: суть та структура. Цінові та нецінові чинники впливу на сукупний попит Крива сукупного попиту та її переміщення

34. Сукупна пропозиція: суть та чинники впливу. Крива сукупної пропозиції та її переміщення. Сукупна пропозиція в короткостроковому та довгостроковому періодах.

35. Рівновага сукупного попиту та сукупної пропозиції в короткостроковому та довгостроковому періодах.

36. Макроекономічна нестабільність. Діловий цикл та його фази (спад, дно, піднесення, вершина). Причини економічних коливань Малі, середні та довгі цикли/

37. Інфляція: суть, причини виникнення, види та соціально-економічні наслідки Рівень та темп інфляції

38. Антиінфляційна політика: суть та види (активна, пасивна).

39. Безробіття та його види (структурне, фрикційне, циклічне). Природна норма безробіття. Рівень безробіття.

40. Грошовий ринок та його агрегати.

41. Попит на гроші. Пропозиція грошей Простий депозитний мультиплікатор. Рівновага на грошовому ринку

42. Монетарна політика: суть, цілі та види (політика «дорогих» і «дешевих» грошей).
43. Фіскальна політика: суть, види (дискреційна та недискреційна). Крива Лаффера.
44. Економічне зростання: суть та типи (екстенсивний та інтенсивний). Фактори економічного зростання.
45. Людські ресурси та людський розвиток. Сталий людський розвиток. Складові індексу людського розвитку.
46. Соціальна економіка та політика. Об'єкти та суб'єкти соціальної політики. Види та інструменти соціальної політики. Державні соціальні стандарти (прожитковий мінімум, мінімальна заробітна плата, мінімальна пенсія).
47. Підприємство як суб'єкт господарювання: сутність та напрями діяльності (маркетингова, управлінська, фінансово-економічна, виробнича, обліково-контрольна, інноваційна)
48. Види підприємств та їх об'єднань.
49. Середовище господарювання підприємства: внутрішнє (мікросередовище), проміжне (мезосередовище) та зовнішнє (макросередовище).
50. Функції (планування, організація, мотивація, контроль) та методи управління підприємством (організаційні, економічні та соціально-психологічні).
51. Типи організаційних структур управління підприємствами (лінійна, функціональна, лінійно-функціональна, матрична та дивізійна).
52. Поняття виробничої структури та соціальної інфраструктури підприємства
53. Техніко-технологічна база підприємства та суспільні форми організації виробництва (концентрація, спеціалізація, кооперування, комбінування, конверсія і диверсифікація).
54. Планування: сутність та різновиди планів підприємства. Стратегічне, тактичне і оперативне планування: сутність та часові межі.
55. Бізнес-план: визначення та його розділи (резюме; опис продукції (послуг); маркетинг-план, виробничий план, організаційний план; фінансовий план; оцінка ризиків)
56. Ресурсне забезпечення діяльності підприємства. Основний капітал: сутність, структура, знос, амортизація, фондвіддача, фондомісткість та фондоозброєність.
57. Оборотний капітал (оборотні активи): сутність, структура, коефіцієнт оборотності та тривалість одного обороту.
58. Нематеріальні ресурси та нематеріальні активи: сутність, види та амортизація.
59. Інновації: сутність, різновиди та інноваційний процес.
60. Витрати та результати діяльності підприємства. Собівартість продукції та кошторис витрат.
61. Ціна на продукцію (послуги): сутність та функції (обліково-вимірювальна, розподільча та стимулююча). Різновиди цін (договірні, вільні, регульовані; роздрібні та оптові).
62. Дохід та прибуток підприємства (валовий та чистий).
63. Персонал підприємства, категорії персоналу. Мотивація персоналу: сутність та методи (економічні і неекономічні).
64. Сутність заробітної плати як соціально-економічної категорії. Номінальна і реальна заробітна плата. Форми оплати праці.

65. Соціально-трудові відносини на підприємстві: сутність поняття. Суб'єкти соціально-трудових відносин, держава, роботодавці та наймані працівники.
66. Міжнародна економічна система: сутність та її елементи. Міжнародний поділ праці.
67. Міжнародні економічні відносини, суб'єкти, об'єкти та структурні рівні (підприємства, міждержавний, регіональний, світовий) міжнародних економічних відносин.
68. Форми міжнародних економічних відносин.
69. Міжнародна торгівля товарами та послугами. Теорії міжнародної торгівлі. Форми, методи та показники міжнародної торгівлі товарами.
70. Поняття та форми міжнародної торгівлі. Показники міжнародної торгівлі.
71. Методи міжнародної торгівлі товарами. Міжнародна торгівля на підставі прямих зв'язків між контрагентами та через організовані товарні ринки (біржі, аукціони).
72. Регулювання міжнародної торгівлі товарами та послугами: тарифні та нетарифні інструменти торговельної політики. Макроекономічні ефекти застосування тарифних і нетарифних методів для малої та великої економіки.
73. Міжнародний рух капіталу. Форми і чинники міжнародного руху капіталу.
74. Прямі іноземні інвестиції: сутність та форми. Портфельні інвестиції: сутність та інструменти. Види інвестиційних операцій з цінними паперами.
75. Міжнародний інвестиційний ринок: сутність, специфіка, структура. Міжнародний ринок акцій. Міжнародний ринок облігацій.
76. Інвестиційна привабливість та система показників, що її характеризують. Інвестиційний клімат країни: поняття та головні складові. Інвестиційна привабливість та інвестиційний клімат України.
77. Форми та методи міжнародно-правового регулювання інвестиційної діяльності: захист інвестицій, державні гарантії, адміністративна і дипломатична підтримка, страхування інвестицій, уникнення подвійного оподаткування. Інституційне регулювання інвестиційної діяльності.
78. Міжнародна трудова міграція. Зовнішня і внутрішня міграція робочої сили; міжнародна міграція робочої сили: еміграція, імміграція, реїміграція.
79. Світовий ринок праці: сутність та специфіка, функції та сегменти. Регулювання міжнародної міграції праці: рівні (національні, міжнародний), методи (економічні, адміністративні, інституційні).
80. Україна в міжнародних міграційних процесах: наслідки, переваги та загрози. Головні чинники еміграції та країни-реципієнти робочої сили з України.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

ЗНАНЬ ВСТУПНИКІВ

на вступному іспиті зі спеціальності для вступу на навчання для здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 «Економіка»

Всього в одному екзаменаційному білеті 50 тестових завдань. Часу для вирушення завдань виділяється 2 академічні години (120 хвилин).

Кожна правильна відповідь на тестове завдання оцінюється в 2 бали, а неправильна – у 0 балів. Максимальна можлива кількість балів – 100 балів.

Після цього, отримані вступником бали за відповіді на тестові завдання перераховуються в 200 – бальну шкалу.

Таблиця відповідності результатів 100-бальної шкали в 200 бальну

Шкала РСО за100-бальною шкалою	Шкала 100...200	Шкала РСО за100-бальною шкалою	Шкала 100...200
60	100	81	162
61	105	82	164
62	110	83	166
63	115	84	168
64	120	85	170
65	125	86	172
66	128	86	174
67	131	88	176
68	134	89	178
69	137	90	180
70	140	91	182
71	142	92	184
72	144	93	186
73	146	94	188
74	148	95	190
75	150	96	192
76	152	97	194
77	154	98	196
78	156	99	198
79	158	100	200
80	160		

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Березін О. В. Управління проектами : навч. посіб. / О. В. Березін, М. Г. Безпарточний. Суми : Університетська книга, 2014. 271 с.
2. Востряков О.В. Стратегічне управління підприємством: бізнес-курс. навч. посібник. К. КНЕУ, 2012. 456 с.
3. Гетьман О.О., Шаповал В.М. Економіка підприємства : підруч. / О. О. Гетьман, В. М. Шаповал К.: Центр навчальної літератури, 2019. 488 с.
4. Головка Т. В. Стратегічний аналіз навч.–метод. посібник для сам. вивч. дисц. К. КНЕУ, 2011. 198 с.
5. Гонтарева, І. В. Управління проектами : підручник / Гонтарева І. В. ; Харк. нац. екон. ун-т. Х. : Вид. ХНЕУ, 2011. 444 с.
6. Гордієнко П.Л. Стратегічний аналіз. Навч. посібник. К. Алерта, 2012. 404 с.
7. Довгань Л. Є. Стратегічне управління. Навч. посібник. К. ЦУЛ, 2009. 440 с.
8. Іванілов О. С. Економіка підприємства : підручник / О. С. Іванілов. К: ЦУЛ, 2019. 728 с.
9. Кривовязюк І.В., Ковальська Л.Л. Економіка підприємства : навч. посіб. / І. В. Кривовязюк., Л.Л. Ковальська. К.: Кондор, 2020. 700 с.
10. Управління проектами : навч. посіб. для студентів ВНЗ / [І. А. Дмитрієв та ін.] ; Харків. нац. автомоб.-дорож. ун-т. Харків : ХНАДУ, 2013. 235 с.
11. Управління проектами в підприємницьких структурах : навч. посіб. / В. Р. Кучеренко [та ін.] ; Одес. нац. екон. ун-т. 2-ге вид., випр. і перероб. О. : Астропринт, 2013. 268 с.
12. Управління проектами: процеси планування проектних дій : підруч. для студентів ВНЗ / І. В. Чумаченко [та ін.] ; за заг. ред. І. В. Чумаченка і В. В. Морозова ; ВНЗ «Ун-т економіки та права «КРОК». Київ, 2014. 676 с.